

НЕКВАПНІСТЬ СЛІВ ВІКТОРА ПАЛИНСЬКОГО

Мова піде про нову поетичну книжку В. Палинського “Ріка тече” (Львів: Апріорі, 2017). Так називається й один із її семи розділів (назви інших: “Сад тиші”, “Ностальгія за справжнім”, “Осінні одкровення”, “Синій сніг”, “Повернення снігу”, “Тінь дерева”)... Саме широкий, майже епічний плін ріки (а не бистрої річки) найліпше передає настрій цієї поезії і її автора.

Це настрої людини великого міста, яка вміє цінувати природу – зиму та осінь, що їх так люблять самітники; так само ця людина прагне душевного затишку. А цього не віднайти на галасливих міських площах. Вона вчиться жити й писати неквапно. Здається, Палинський-поет сам віднайшов ключ до розуміння своєї поезії:

Твоя неквапність слів –	І дарування.
Знак золотий	Дарування слів.
Для королів мовчання.	Отже, кожне слово має бути на вагу золота...

Цей поетичний твір дуже візуальний, хоч не про окремий вид мистецтва йдеться. Можливо, ці тексти на грані поезії й малюнка пензлем – радше акварель чи гуаш, аніж густа олійна фарба. Хоч трапляються і “трагічні полотна”, як-от:

Важка юрба	Спересердя увігнавши
Довкола –	Стилет
Гамсялять одне	У чужу шию.
Одного. Хтось аж заплакав,	

Таке видиво гідне пензля автора картини “Смерть Івана Грозного”. Але це, певно, той виняток, що підтверджує правило. Бо зазвичай Палинський створює тонші, ескізні малюнки:

...	Або:
Запах одвічних морозів	Пильнують. Вже тумани
У ніздрях собак-волоцюг,	Клубочаться понад безоднею.
В очах нічних пройдисвітів,	І очі якісь наймення твоє
У білій осяйності	Вимовляють.
Віддзеркалення опівнічного	І пастуші ватри палають
Часу...	Посеред ночі.

У цій картині навіть огонь пастушої ватри не затьмарює отих клубків туманів “понад безоднею”, що раптом набувають сили застереження. Так само, як видих безпритульного собаки на морозі, ці клубки туманів, очевидно, може зауважити лише той, хто живе на околиці мегаполіса або в містечку. Бо лише там, де видно зорі над головою, можна прочитати знаки-застереження. Утім наш поет насамперед естет, з його образів, що ніби творять канву пейзажної лірики, випливають і коди, і сентенції, і застереження. Така вже природа слова, яке творить само із себе.

Цим віршам властива якась новелістичність: останній рядок зазвичай “підтримує” перший. Це стосується як цілого тексту, так і його окремої строфи:

Знадвору світло	У якому?!.
Цей ліхтар несе...	Така вузенька
В якому світі	Стежечка додому.
все це;	

Тут, здається, маємо алюзію на “світло в кінці тунелю”, яке бачать ті, що долають межу між світами, повертаючись “додому”. Бо й справді, хто знає, чи можна наш тимчасовий прихисток вважати домом?

“Ріка тече” – сьома книжка поета, і вона засвідчує насамперед вірність верлібру. Бо В. Палинський належить до того покоління “дев’яностиків”, що починали з вільного вірша задовго до того, як цей жанр став модним. Отож можемо простежити еволюцію поета-верлібриста – від описового до споглядального, відтак філософського вірша; від епітета до розлогої метафори, якою часто є власне цілий поетичний твір, а не окремий її образ. Незмінним залишається ліричний герой, наділений хистом бачити й відкривати істинне, небуденне. І ці відкриття часто запнуті серпанком смутку, зітканим з осінніх туманів чи з передчуття снігу, котрий невдовзі спеленає тебе сумом-тривогою і відчаєм, що й не продихнеш. Бо все справжнє – трагічне. Але якраз у причетності до цього трагізму – високий сенс поезії. Навіть якщо про це – тільки одним неквапним рядком, одним ажурним малюнком на зимовому вікні.

Р. С. Не знаю, чи варто порівнювати тут Палинського-поета і Палинського-прозаїка? Хоча, може, й цікаво. Адже не часто трапляються письменники, які однаково інтенсивно працюють у двох іпостасях: у Палинського сім книжок поезії і сім – прози. У поезії автор більш драматичний і щирий. У прозі він більше прагматик, часом скептик, а часом – романтик... Але й у своїх химерно-реалістичних текстах Віктор Палинський також шукає поезію. Як-от у новелі “Повернення Жовтого Привіда”. Недаремно саме вона розпочинає книжку його найкращих прозових текстів “Бібліотекар” (Львів: Априорі, 2013)... Пригадуєте? Там якийсь маргінал, що трапився нашому героєві у вечірньому парку під готичним храмом, сповнив простір дивною тривогою. Він виявився давнім знайомим, примарою і здавна нипав у цій частині міста: “Її не завжди можна побачити; подеколи лише чують, як хлипає собі або ж бурмоче десь у темному закутку”...

Цей блукалець-примара з’являється і в поезії В. Палинського (чи радше навпаки: спочатку була поезія¹):

...Щось у нічному листопаді
Холодить душу.
...Хтось безнадійно човгає
Під вікнами,
Здіймаючи листяний
Неспокій.
Бухикає та кряхтить.
А згодом приглушено
Крякне,
Ніби добряче причастившись

Оковитою;
Не дочекавшись вранішнього
Похмілля.
Це моє безсоння
Можливо, є лише передчуттям
Снігу,
Що його, мабуть, привів
З собою отой осінній
Блукалець,
Любитель нічного абсенту.

У цій поезії “блукалець”, “любитель нічного абсенту” сприймається як розлога метафора безсоння, а в новелі Жовтий привид – то просто справжній привид!

Але тут і там автор – насамперед естет, який смакує словом так, як він смакує життям. Утім, які порівняння?! Коли приходить поезія, усі замовкають (з автографа на моєму примірнику “Ріка тече”)...

Отримано 22 грудня 2017 р.

м. Львів

¹https://chasopys-rich.com.ua/2016/12/03/osinni_odkrovennia/#more-1022.